

Yrd. Doç. Dr. Mikail Altan

Öğr. Gör. İ. Emre Göktürk

Türkiye’de Memurların Kredi Kartı Kullanım Alışkanlıkları Üzerine Bir Araştırma

Yrd. Doç. Dr. Mikail ALTAN

Selçuk Üniversitesi, İİBF.

Öğr. Gör. İbrahim Emre GÖKTÜRK

Selçuk Üniversitesi, Akşehir MYO.

Özet

Kredi kartları nakit ihtiyacını karşılama olanağı sağlamasının yanı sıra insanların tüketim ihtiyaçlarını gidermede ve ödemeleri zamana yaymada en iyi araçtır. Bu nedenle kredi kartı kullanımı çok yaygın hale gelmiştir. Örneğin Türkiye’de son yedi yılda kredi kartı ile yapılan alışveriş işlem hacmi 12,6 kat artmıştır. Bu çalışmada Türkiye’de memurların kredi kartı kullanım alışkanlıkları anket yöntemi kullanılarak araştırılmıştır. Kredi kartı kullanım alışkanlıkları ile cinsiyet, medeni durum, yaş, eğitim düzeyi, aylık gelir miktarı, ailedeki birey sayısı gibi demografik özellikler arasında anlamlı bir ilişki yoktur şeklindeki Ho hipotezi Ki kare ve ANOVA testi yapılarak test edilmiştir. Bu Ho hipotezi bazı alışkanlıklar için kabul edilmiş bazıları için ise reddedilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Kredi kartı, memur, harcama, alışkanlıklar.

Abstract (A Study Of Use Of Credit Cards Habits Of Civil Servant And Their Thought About The Effect Of Credit Cards On Consumption In Turkey)

Credit cards are the best instrument for the consumer besides to obtain their cash needs, to meet consumption need and to spread payment over time. Because of this reason use of credit cards are become prevalent . For example in Turkey, the amount of shopping with credit cards increase 12,6 many times more during the last seven years . In this study the use of credit cards habits of civil servant are researched by using public survey technique. In the study, we determine the null hypothesis as “There is no relationship between the use of credit cards habits of civil servant and their sexuality, marital status, age, education level, monthly income, number of person in family”. As a result this hypothesis is expected for some of their habits, but for some is rejected.

Key Words: Credit cards, civil servant, consumption, habits.

1. Giriş

Günümüzde vazgeçemediğimiz bir araç olarak cüzdanlarımızda yerini alan kredi kartlarının, teknolojik gelişmelerle birlikte piyasadaki kullanımının da gün geçtikçe arttığı gözlenmektedir. Artık kredi kartları sayesinde dünyanın her yerinde milyonlarca marketten ve mağazadan

nakit kullanmadan alışveriş yapılabiliyor, eğlence yerleri, seyahat acenteleri hizmetlerinden yararlanılıyor. İnternette alışveriş siparişi verilebiliyor. İhtiyaç halinde dünyanın her yerinden nakit çekebilme imkânı sağlanıyor. Tablo 1’de görüldüğü gibi her ailenin yaklaşık 2 kredi kartının olduğu Türkiye’de son yedi yılda kredi

kartı ile yapılan nakit çekimi yaklaşık 4,7 kat, alış veriş tutarı ise yaklaşık 12,6 kat artarak toplam işle hacmi 2006 yılında 108,4 milyar YTL'ye ulaşmıştır. ABD'de ise her ailenin ortalama 2,5 adet kredi kartı bulunmaktadır ve Amerikan ailelerin %79'unun en az bir kredi kartı vardır (Kennickell, 1998). ABD'de son yirmi beş yılda müşterilerin nakit ödeme oranı %31'den %20'ye gerilemiş ve 2003 yılında kredi kartı ile 1,71 trilyon Dolarlık işlem yapılmıştır (Humphrey, 2004: 211-225).

Kredi kartı kullanımının bu kadar artmasının nedeni kredi kartlarının nakit ihtiyacını karşılama olanağı sağlamasının yanı sıra insanların sınırsız tüketim ihtiyaçlarını sınırlı kaynakları ile karşılamaya çalışmada ve ödemelerini zamana yaymada en iyi araç olmasıdır(Durkin 2003:623-634, Alpergin 1990: 19). Kredi kartını çok kullananların ise genellikle gerçekçi olmayan iyimserliğe eğilimli olan tüketiciler olduğu ileri sürülmektedir(Yang, Markoczy ve Qi, 2006). Türkiye'de Haziran 2007 tarihi itibarı ile 2.248.484 olan sabit gelirlili memurun maaşları, peşin alışlarda ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kalmaktadır. Kredi kartları memurların harcamaları için yapacağı ödemeleri ortalama 40 gün geciktirmekte, memurlar asgari ödemelerini yaparak sonraki aylara ödemelerini yaymakta veya kredi kartlarının taksit imkânlarından faydalanarak ödemelerini zamana yayarak harcamalarını kredilendirmekte-

dirler. Ancak bu durum özellikle sabit gelirliilerin sonraki dönemlerde faizli borç yüklerinin artmasına ve ödeme zorluğu içine girmelerine neden olmaktadır. Yapılan bir araştırmada ailelerin kredi kartı ile alış veriş yapmak istedikleri ancak borçlanmak istemedikleri tespit edilmiştir (Calem ve Mester, 1995:1327-1336). Üniversite öğrencileri üzerinde yapılan diğer bir araştırmada ise öğrencilerin kredi kartı sayısı ve kredi kartı kullanım alışkanlığının borcuna bağlı olduğu belirlenmiştir (Norvilities, vd, 2006:1395-1413). Diğer taraftan kredi kartları sabit ve düşük gelirliilere kısa vadeli fon bulma olanağı sağlayarak zorunlu ihtiyaçlarının yanı sıra lüks ihtiyaçları için de harcama yapmasına olanak sağlamaktadır. Ancak kredi kartlarının bütün bu yararlarına rağmen insanları kendisine yarar sağlamayan tehlikeli bir tüketime doğru sürüklediği de belirlenmiştir (Rltzer, 2001:232-234). Feinberg tarafından yapılan bir araştırmada kredi kartı olan bir tüketicinin daha fazla ödemeye meyilli olduğu, bu anlamda kredi kartlarının bir silah ve klasik şartlanma etkisi yarattığı görüşü ileri sürülmüştür (Feinberg, 1986:348-356).

657 sayılı devlet memurları kanununun 4. maddesinde memur; mevcut kuruluş biçimine bakılmaksızın, Devlet ve diğer kamu tüzel kişiliklerince genel idare esaslarına göre yürütülen asli ve sürekli kamu hizmetlerini ifa ile görevlendirilenlerdir şeklinde tanımlanmıştır.

Tablo 1: Yerli Kredi Kartlarının Yurtiçi ve Yurtdışı Kullanımı

Yıl	Memur sayısı	Kredi kartı sayısı	Alışveriş tutarı (Milyon YTL)	Nakit avans (Milyon YTL)	Toplam (Milyon YTL)
2000	2.094.932	13.408.471	7.620	2.617	10.237
2001	2.108.335	13.996.806	12.942	2.437	14.298
2002	2.114.897	15.705.370	21.942	2.537	24.479
2003	2.156.625	19.863.167	35.672	3.743	39.415
2004	2.170.159	26.681.128	58.509	6.118	64.627
2005	2.155.730	29.978.243	77.417	7.864	85.281
2006	2.164.170	32.433.333	98.779	9.624	108.403
Haziran 2007	2.248.484	34.521.062	58.535	6.167	64.703

Kaynak: <http://www.bkm.com.tr/istatistik/raporlar1.html>, ulaşım tarihi: 22 Temmuz 2007
<http://www.dpd.gov.tr/ali/Istatistik/is1.xls>, ulaşım tarihi:22 Temmuz 2007

Araştırmanın amacı Türkiye’de memurların kredi kartı kullanım alışkanlıklarını belirlemektir. Bu amaçla kredi kartı kullanım alışkanlıkları; (1)kredi kartı ile yapılan harcama miktarı, (2)kredi kartı borcunun ödenmesi, (3)kredi kartı hesap özeti takibi ve (4)kredi kartlarının harcama gruplarına göre kullanımı olmak üzere dört başlık altında ele alınmıştır. Deneklerin cinsiyet, medeni durum, çocuk sahipliği, ailedeki birey sayısı, yaş, eğitim düzeyi, aylık gelir durumu ve sahip olduğu kredi kartı sayısı ile kredi kartı kullanma alışkanlıkları arasındaki ilişki Ki Kare ve ANOVA testi yapılarak test edilmiştir.

Araştırmada anket yöntemi kullanılmıştır. Anket 30 Haziran 2007 tarihi itibarı ile Türkiye’de buluna 2.248.484 memurdan, %95 güven aralığı ve %5 örneklem hatası esasına göre tesadüfi örneklem metodu ile 950 denek ile yapılmıştır. Anket çalışması Türkiye’ nin çeşitli bölgelerinden memur sayısı 10.000’ in üzerinde olan rasgele seçilmiş 18 ilde yapılmıştır. Bu iller ve yapılan anket sayıları şöyledir:

Adana 77, Ankara 100, Erzurum 65, Samsun 40, Bursa 80, Bolu 25, Sakarya 32, Denizli 54, Konya 90, Malatya 48, Trabzon 65, Rize 29, Antalya 43, Manisa 39, Eskişehir 47, Muğla 33, Sivas 45 ve Elazığ 38 dir. Veriler SPSS 10.01 istatistik paket programında değerlendirilmiştir.

2. Araştırmanın Hipotezi Ve Bulguların Değerlendirmesi

Hipotez (Ho): Kredi kartı ile yapılan harcama miktarı, kredi kartı borcunun ödenmesi, kredi kartı hesap özeti takibi ve kredi kartlarının harcama gruplarına göre kullanımı alışkanlıkları ile cinsiyet, medeni durum, yaş, ailedeki birey sayısı, eğitim düzeyi ve aylık gelir miktarı gibi demografik özellikler arasında bir ilişki yoktur.

Deneklerin cinsiyet, yaş, çocuk sayısı, bakmakla yükümü olduğu birey sayısı, eğitim durumu, aylık gelir durumu tablo 2’de, sahip olunan kredi kartı sayısı ise tablo 3’de gösterilmiştir.

Tablo 2: Deneklerin Demografik Özelliklere Göre Dağılımı

		f	%			f	%		f	%	
Cinsiyet	Erke (1)	654	68,8	Çocuk sahipliği	Var			Aylık gelir (YTL)	0-500 (1)	35	3,7
	Kadın (2)	296	31,2		yok				501-1000 (2)	379	39,9
Medeni durum	Evli (1)	750	78,9	Eğitim düzeyi	İlkokul (1)	19	2	1001-1500 (3)	260	27,4	
	Bekâr (2)	200	21,1		Ortaokul (2)	40	4,2	1501-2000 (4)	188	19,8	
Yaş	20-25 (1)	62	6,5	Lise (3)	289	30,4	2001ve üstü (5)	88	9,3		
	26-35 (2)	291	30,6	Yüksekö- kul (4)	220	23,2	Ailedeki birey sayısı	0-3 kişi (1)	658	69,3	
	36-45 (3)	366	38,5	Üniversite (5)	304	32		4-6 (2)	249	26,2	
	45 üstü (4)	231	24,3	Lisansüstü (6)	78	8,2		7-9 (3)	26	2,7	
							10 ve üzeri (4)	17	1,8		

Tablo 2’de görüldüğü gibi ankete katılan memurların %68,8’ i erkek % 31,2’ si kadın, % 78,9 u evli , %21,1’i bekar, % 71,5 inin çocuğu var, %28,5 inin çocuğu yok, %6,2’si ilkokul ve ortaokul mezunu iken geri kalan %93,8’i lise, üniversite ve yüksek okul mezunu, %69,3’ü 0-3 kişilik ailelerden, %26,2’si 4-6 kişilik ailelerden oluşmakta, %3,7 si 0 - 500 YTL % 39,9 u 500 - 1000 YTL, %27,4 ü 1000- 1500 YTL, %19,8 i 1500 - 2000 YTL , % 9,3 ü 2000 YTL den yukarı gelire sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 3’te görüldüğü gibi araştırmaya katılan deneklerin %9,8’inin kredi kartı yokken %32,3’ünün bir, %29,1’inin iki, %28,7’sinin üç ve daha fazla kredi kartı

bulunmaktadır. Diğer bir deyişle memurların %90,2’sinin en az bir kredi kartı, %61,4’ünün en az iki kredi kartı, %28,7’sinin ise en az üç kredi kartı bulunmaktadır. Cinsiyet medeni durum, yaş ve çocuk sahipliği ile kredi kartı sahipliği arasında anlamlı bir ilişki yokken ($P>0,05$), ailedeki birey sayısı, eğitim düzeyi ve aylık gelir miktarı ile kredi kartı sahipliği arasında anlamlı bir ilişki vardır ($P_{birey} = 0,001 < 0,05$, $P_{eğitim} = 0,000 < 0,05$, $P_{gelir} = 0,000 < 0,05$). Ailede bakmakla yükümlü olunan birey sayısı arttıkça sahip olunan kredi kartı sayısı azalırken ($R_{birey} = 0,101$), eğitim düzeyi ve aylık gelir arttıkça sahip olunan kredi kartı sayısı artmaktadır ($R_{eğitim} = 0,245$, $R_{gelir} = 0,40$).

Tablo 3: Memurların Kredi Kartı Sahipliği % (N= 950)

Faktörler		Kredi kartı yok (0)	1 Kredi kartı olanlar (1)	2 Kredi kartı olanlar (2)	3 ve daha fazla Kredi kartı olanlar (3)	Ki Kare Testi
Cinsiyet	Erkek	10,4	31,7	29,4	28,6	P=0,824
	Bayan	8,8	33,8	28,4	29,1	
Medeni durum	Evli	9,6	30,5	30,7	29,2	P=0,064
	Bekar	11	39	23	27	
Yaş	20-25	17,7	35,5	22,6	24,2	P=0,166
	26-35	6,9	31,5	29,2	32,6	
	36-45	10,9	31,4	31,7	26	
	45+	10	34,2	26,4	29,4	
Çocuk	Var	9,6	32,8	29,7	27,8	P=0,677
	Yok	10,7	31	27,3	31	
Birey sayısı	0-3	9,1	31	30,2	29,6	P=0,001 R=-0,101
	4-6	8,4	36,5	25,7	29,3	
	7-9	26,9	26,9	34,6	11,5	
	10+	35,3	29,4	23,5	11,8	
Eğitim düzeyi	İlkokul	52,6	26,3	15,8	5,3	P=0,000 R=0,243
	Ortaokul	25	50	20	5	
	Lise	12,8	34,6	27,3	25,3	
	Yüksek okul	4,5	38,2	31,4	25,9	
	Üniversite	7,2	26,6	32,9	33,2	
Aylık gelir	Yls-Dr	6,4	21,8	21,8	50	P=0,000 R=0,402
	0-500	31,4	28,6	31,4	8,6	
	501-1000	13,7	44,3	27,7	14,2	
	1001-1500	10	30,4	34,2	25,4	
	1500-2000	2,1	20,7	28,7	48,4	
	2000+	1,1	12,5	19,3	67	
Toplam	F	94	307	276	273	
	%	9,8	32,3	29,1	28,7	

2.1. Memurların Kredi Kartı İle Yaptığı Ortalama Harcama ve Çeşitli Faktörler İle İlişkisi

Memurların %52,1'i 500 YTL'ye kadar, %35,7'si 1.000 YTL'ye kadar, %8,1'i 1.500 YTL'ye kadar, %2,8'i 2.000 YTL'ye kadar ve %1,3'ü 2.000 TL'den çok kredi kartı ile aylık harcama yapmaktadırlar. Tablo 4'te görüldüğü gibi memurların kredi kartı ile yaptığı aylık harcama 500 ile 1.000 YTL arasında yoğunlaşmaktadır.

Tablo 4: Memurların Kredi Kartı İle Yaptığı Aylık Ortalama Harcama (YTL)

Harcama	0-500 (1)	501-1000 (2)	1001-1500 (3)	1501-2000 (4)	2000+ (5)	Toplam
F	446	306	69	24	11	856
%	52,1	35,7	8,1	2,8	1,3	100
Ortalama: 1,65, Medyan: 1, mod: 1, S.sapma: 0,84						

Tablo 5: Kredi Kartı İle Yapılan Aylık Harcamanın Çeşitli Faktörlere Dağılımı

Faktör		0-500 %	501-1000 %	1001-1500 %	1501-2000 %	2000 + %	Ortalama	N	S.sp m
Yaş	20-25(1)	64,7	31,4	2	1,9		1,41	51	0,64
	26-35(2)	53,1	40,3	4,8	1,8		1,62	271	0,84
	36-45(3)	51,5	37,7	9,3	1,5		1,62	326	0,76
	45+(4)	48,6	30,8	13	5,4	2,2	1,81	208	0,98
Cinsiyet	Erkek	52,2	35	8,9	2,6	1,4	1,66	586	0,85
	Kadın	51,9	37,4	6,3	3,3	1,1	1,64	270	0,83
Medeni durum	Evli	50,4	37,5	8,1	2,8	1,2	1,67	678	0,83
	Bekar	58,4	29,2	7,9	2,8	1,7	1,60	178	0,88
Çocuk	Var	50,5	37,1	8,5	2,8		1,67	614	0,83
	Yok	56,2	32,2	7	2,9	1,7	1,62	242	0,87
Ailedeki birey sayısı	0-3	49,8	37,6	8,4	2,7	1,5	1,68	598	0,85
	4-6	57,9	32	6,6	2,6	0,9	1,57	228	0,80
	7-9	68,4	15,8	10,5	5,3	-	1,53	19	0,90
	10+	27,3	45,5	18,2	9,1	-	2,09	11	0,94
Eğitim Durumu	İlkokul	44,5	55,5	-	-	-	1,56	9	0,53
	Ortaokul	61,9	28,1	6,7	3,3	-	1,63	30	1
	Lise	61,5	29,4	6,3	2,8	-	1,53	252	0,82
	Yüksekokul	56,7	34,3	5,3	1,4	2,3	1,57	210	0,79
	Üniversite	42,9	42,9	10,3	2,7	1,2	1,74	282	0,77
	YLS, Dr	39,7	35,6	16,5	6,8	1,4	2,03	73	1,14
Aylık gelir	0-500	87,5	12,5	-	-	-	1,13	24	0,34
	501-1000	71,6	26,9	1,5	-	-	1,31	327	0,52
	1001-1500	44,9	44,4	8,1	2,6	-	1,69	234	0,75
	1501-2000	37	41,8	15,2	4,9	1,1	1,91	184	0,90
	2001+	20,7	39,1	20,7	18,5	1	2,47	87	1,18
Kredi kartı sayısı	1	69,7	24,1	5,2	1	-	1,37	307	0,63
	2	51,4	41,3	5,1	1,8	0,4	1,58	276	0,71
	3+	33	43,2	14,3	5,9	3,6	2,04	273	1,02

Kredi kartı ile yapılan harcama ile memurların yaşı, eğitim düzeyi, aylık geliri ve kredi kartı sayısı arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu, cinsiyet, medeni, durum, çocuk sahipliği ve ailedeki birey sayısı arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığı tablo 6'daki Ki kare ve ANOVA testi sonuçlarından anlaşılmaktadır. Buna göre erkekler ile kadınlar, evliler ile bekârlar, çocuğu olanlar ile olmayanlar, bakmakla yükümlü olduğu birey sayısı çok olanlar ile az olanlar arasında kredi kartı ile yapılan harcama anlamlı olacak şekilde

kilde farklılık göstermezken, farklı yaş grupları, farklı eğitim seviyesi, farklı gelir düzeyi ve farklı sayıdaki kredi kartı sahipliği, kredi kartı ile yapılan harcamaları etkilemektedir.

Tablo 6: Kredi Kartı ile Harcama ve Çeşitli Faktörler Arasındaki İlişki

Faktör	df	Ki Kare Testi Sonuçları		Anova Testi Sonuçları		
		Pearson's P (χ^2 Ki Kare)*	Pearson's R	T	F	Gruplar arası anlamlılık (Sign)*
Cinsiyet	4	0,392	-0,008	0,230		0,818, İLİŞKİ ANLAMSIZ
Medeni durum	4	0,923	-0,032	0,944		0,346, İLİŞKİ ANLAMSIZ
Çocuk sahipliği	4	0,745	-0,029	0,839		0,402, İLİŞKİ ANLAMSIZ
Birey sayısı	12	0,180	-0,025		2,223	0,084, İLİŞKİ ANLAMSIZ
Hesap özeti takibi	12	0,186			1,437	0,231, İLİŞKİ ANLAMSIZ
Aylık Gelir Miktarı	16	0,000	0,432		52,043	0,000, İLİŞKİ ANLAMLI
Kredi kartı sayısı	8	0,000	0,323		50,780	0,000, İLİŞKİ ANLAMLI
Eğitim durumu	20	0,005	0,146		5,200	0,000, İLİŞKİ ANLAMLI
Yaş	12	0,005	0,106		4,320	0,006, İLİŞKİ ANLAMLI

* $\alpha=0,05$

En kuvvetli ilişki, memurların kredi kartı ile yaptıkları harcama ile aylık gelirleri arasındadır ($P_{gelir}=0,000<0,05$, $R=0,432$, $F=52,043$). Aylık geliri daha yüksek olan memurlar kredi kartı ile daha fazla harcama yapmaktadır. Örneğin tablo 5'te görüldüğü gibi aylık geliri 500 YTL'ye kadar olanların %87,5'i 500 YTL'ye kadar %12,5'i 1.000 YTL'ye kadar kredi kartı ile harcama yaparken aylık geliri 2.000 YTL'nin üzerinde olanların %20,7'si 500 YTL'ye kadar %39,1'i 1.000 YTL'ye kadar, %20,7'si 1.500 YTL'ye kadar harcama yapmaktadırlar. Özellikle aylık geliri 1.500 YTL, 2000 YTL ve 2.000 YTL'den fazla olan memurların aylık geliri 500 YTL'ye kadar olan memurlardan daha fazla kredi kartı ile harcama yaptığı tablo 7'deki Tukey testi sonuçlarından görülmektedir. Örneğin aylık geliri 2.000 YTL'den fazla olanlar; aylık geliri 500 YTL'ye kadar olanlardan 1,35 kat, aylık geliri 1.000 YTL'ye kadar olanlardan 1,17 kat, aylık geliri 1.500 YTL'ye kadar olanlardan 0,78 kat aylık gelir 2.000 YTL'ye kadar olanlardan 0,56 kat daha fazla kredi kartı ile harcama yapmaktadırlar. Aylık gelir 2.000 YTL'ye kadar olanlar; aylık geliri 500 YTL'ye kadar olanlardan 0,79 kat, aylık geliri 1.000 YTL'ye kadar olanlardan 0,61 kat, aylık geliri 1.500 YTL'ye kadar olanlardan 0,23 kat daha fazla kredi kartı ile harca-

ma yapmaktadır. Aylık geliri 1.500 YTL'ye kadar olanlar; aylık geliri 500YTL'ye kadar olanlardan 0,56 kat, aylık geliri 1.000 YTL'ye kadar olanlardan 0,38 kat daha fazla kredi kartı ile harcama yapmaktadırlar.

İkinci derece kuvvetli ilişki, memurların kredi kartı ile yaptıkları harcama ile kredi kartı sahipliği arasındadır ($P_{kartsayısı}=0,000<0,05$, $R=0,323$, $F=50,780$). Kredi kartı fazla olan memurlar daha fazla harcama yapmaktadır. Tablo 5'te görüldüğü gibi bir kredi kartın olan memurun %93,8'i 1.000 YTL'ye kadar kredi kartı ile harcama yaparken, %5,2'si 1.500 YTL'ye kadar, %1'i 2.000YTL'ye kadar, üç kredi kartın olanların %76,2'si 1.000 YTL'ye kadar, %20,2'si 2.000 YTL'ye kadar, %3,6'sı 2.000 YTL'den çok kredi kartı ile harcama yapmaktadırlar. Tukey testi sonuçlarına göre de gruplar arası farklılık doğrulanmaktadır. Örneğin iki kredi kartı olan bir kredi kartı olanlardan 0,21 kat, üç kredi kartı olan bir kredi kartı olanlardan 0,67 kat, üç kredi kartı olan iki kredi kartı olanlardan 0,46 kat daha fazla harcama yapmaktadır.

Üçüncü derece kuvvetli ilişki, memurların kredi kartı ile yaptıkları harcama ile eğitim düzeyi($P_{eğitim}=0,005<0,05$, $R=0,146$, $F=5,200$), arasındadır. Tablo 5'te görüldüğü gibi İlkokul mezunu memurların %100'ü en fazla 1.000 YTL'ye kadar

kredi kartı ile harcama yaparken, bu oran ortaokul mezunlarında %90, lise mezunlarında %90,9, yüksekokul mezunlarında %91, üniversite mezunlarında %85,8 yüksek lisans ve doktora yapanlarda ise %75,3'tür. Ortaokul mezunlarının %10'u, lise mezunlarının %9,1'i, 2.000 YTL'ye kadar kredi kartı ile harcama yaparken yüksekokul mezunlarının %8,7'si 2.000 YTL'ye kadar %0,3'ü 2.000 YTL'den çok, üniversite mezunlarının %13'ü 2.000 YTL'ye kadar %1,2'si 2.000 YTL'den çok, yüksek lisans ve doktora yapanların %30'u 2.000 YTL'ye kadar %1,4'ü 2.000 YTL'den çok kredi kartı ile harcama yapmaktadırlar. Tukey testi sonuçlarına göre Üniversite mezunları lise mezunlarından 0,21 kat, yüksek lisans yapanlar lise mezunlarından 0,50 kat daha fazla kredi kartı ile harcama yaparken yüksek okul mezunlarından 0,46 kat daha fazla harcama yapmaktadırlar.

Dördüncü derece ilişki ise, memurların kredi kartı ile yaptıkları harcama ile yaş arasındadır. ($P_{yaş} = 0,005 < 0,05$, $R = 0,106$ $F=4,320$). Tablo 5'te görüldüğü gibi 20-25 yaş grubundaki memurların %64,7'si 500 YTL'ye kadar, %31,4'ü 1.000 YTL'ye kadar, %2'si 1.500 YTL'ye kadar ve %1,9'u da 2.000 YTL'ye kadar kredi kartı ile harcama yaparken bu oranlar sırası ile 26-35 yaş grubunda %53,1, %40,3, %4,8, %1,8, 36-45 yaş grubunda %51,5,%37,7, %9,3, %1,5, 45 yaş üstü grupta %48,6, %30,8, %13, %5,4 ve bu grupta olan ancak diğer yaş gruplarında rastlanmayan 2.000 YTL'den fazla kredi kartı ile harcama yapanların oranı ise %2,2 dir. Tukey testi sonuçlarına göre yaşı 45'ten büyük olanlar 20-25 yaş grubundan 0,40 kat, 36-44 yaş grubundan 0,19 kat daha fazla kredi kartı ile harcama yapmaktadırlar.

Tablo 7: Kredi Kartı ile Harcama -Çeşitli Faktörler ilişkisi Tukey Testi Sonuçları

	Mean difference	Sign.		Mean difference	Sign.
Aylık gelir			Eğitim düzeyi		
1001-1500, 0-500	0,56	0,005	Üniversite, Lise	0,21	0,037
1001-1500, 501-1000	0,38	0,000	Lisansüstü, Lise	0,50	0,000
1501-2000, 0-500	0,79	0,000	Lisansüstü, Yüksek okul	0,46	0,001
1501-2000, 501-1000	0,61	0,000	Yaş grupları		
1501-2000, 1001-1500	0,23	0,022	45+, 20-25	0,40	0,012
2001+,0-500	1,35	0,000	45+, 36-44	0,19	0,047
2001+, 501-1000	1,17	0,000	Kredi kartı sayısı		
2001+, 1001-1500	0,78	0,000	2 kart, 1 kart	0,21	0,005
			3 kart, 1 kart	0,67	0,000
			3 kart, 2 kart	0,46	0,000

2.2. Memurların Kredi Kartı Borcunu Ödeme Durumu İle Çeşitli Faktörler Arasındaki İlişki

Tablo 8'de görüldüğü gibi memurların %74,8'i kredi kartı ile yaptığı bir aylık harcamanın tamamını, %16,5'i bir kısmını, %8,7'si asgari tutarını ödeyerek kredi-

lendir-mektedir. Memurların önemli bir kısmı bankaların tercih etmediği kredi kartı müşterisi olarak tanımlanabilir. Çünkü bankalar kredi kartı harcamalarının asgari tutarını ödeyerek alışverişini kredilendiren ve bankaya faiz kazancı sağlayan müşteriyi tercih etmektedirler.

Tablo 8: Memurların Kredi Kartı Borcunu Ödeme Durumu

Ödeme durumu	F	%	Ortalama	medyan	mod	s. sapma
Tamamını öderim(1)	640	74,8				
Ödeyebildiğim kadarını öderim(2)	141	16,5	1,35	1	1	0,68
Asgari tutarı öderim(3)	75	8,7				
Toplam	856	100				

Memurların kredi kartı borcunu ödeme alışkanlığı ile cinsiyet, medeni durum ve çocuk sahipliği arasında anlamlı bir ilişki yoktur. Deneklerin hesap özeti takibi, aylık geliri, kredi kartı sayısı, yaşı, eğitim düzeyi ve ailedeki birey sayısı ile kredi kartı borcunu ödeme alışkanlığı arasında ise anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. İlişkinin kuvveti açısından sıralama yapıldığında ilk sırayı hesap özeti takibi alırken ($P_{\text{ekstretakibi}}=0,000$, $R=0,263$, $F=22,394$), ikinci sırayı aylık gelirin ($P_{\text{gelir}}=0,000$, $R=0,129$, $F=9,896$), üçüncü sırayı kredi kartı sayısının ($P_{\text{kartsayısı}}=0,005$, $R=0,124$, $F=7,326$), dördüncü sırayı eğitim düzeyinin ($P_{\text{eğitim}}=0,000$, $R=0,115$, $F=2,685$), beşinci sırayı ailedeki birey sayısının ($P_{\text{bireysayısı}}=0,038$, $R=0,076$, $F=2,640$), altıncı sırayı yaşın ($P_{\text{yaş}}=0,005$, $R=0,044$, $F=3,198$) aldığı görülmektedir (Tablo 10).

Kredi kartı hesap özeti takip etme alışkanlığı kazanmış olanlar kredi kartı borcunu daha az kredilendirmektedirler. Diğer bir ifadeyle kredi kartı hesap özeti takip edenler borcunun tamamını öderken, takip etmeyenler kredilendirmektedirler. Tablo 9'da görüldüğü gibi kredi kartı hesap özeti her zaman takip edenlerin %87,8'i kredi kartı borcunun tamamını öderken %1,3'ü kredilendirmektedir. Bu oranlar sırası ile genellikle takip edenlerde %78,7, %1,4, bazen takip edenlerde %59,3, %1,5, hiç takip etmeyenlerde ise %58,7, %1,7 dir. Tablo 11'deki Tukey testi sonuçlarına göre de hiç kredi kartı hesap özeti takip etmeyen memurlar her zaman kredi kartı hesap özeti takip edenden 0,45 kat, genellikle takip edenlerden 0,32 kat daha fazla kredi kartı borcunu kredilendirirken, bazen takip edenler her zaman takip edenlerden 0,40 kat, genellikle takip edenlerden 0,27 kat daha fazla kredi kartı borcunu kredilendirmektedir.

Aylık geliri düşük olan memurlar yüksek olandan daha fazla kredi kartı borcunu kredilendirmekte veya asgari tutarını ödemektedir. Örneğin tablo 9'da görüldüğü gibi aylık geliri 500 YTL'ye kadar olan memurların %33,3'ü kredi kartı borcunun tamamını öderken, %29,2'si asgari tutarını ödemektedir. Bu oranlar sırası ile

aylık geliri 1.000 YTL'ye kadar olanlarda %72,2, %7,6, 1.500 YTL'ye kadar olanlarda %72,6, %7,3, 2.000 YTL'ye kadar olanlarda %88, %3,8 ve 2.000 YTL'den çok olanlarda %73,6, %8 dir. Aylık geliri 500 YTL'ye kadar olanlar kredi kartı borcunu kredilen-dirmezken 1.000 YTL'ye kadar olanların %4,2'si, 1.500 YTL'ye kadar olanların %1,8'i 2.000 YTL'ye kadar olanların %1,3'ü ve 2.000 YTL'den çok olanların %1,1'i kredi kartı borcunu kredilendirmektedir. Tablo 11'deki Tukey testi sonuçlarına göre de aylık geliri 500 YTL'ye kadar olan memurlar ile aylık geliri 1.000, 1.500, 2.000 ve 2.000 YTL'den çok olanlar arasında kredi kartı borcunu ödeme durumu arasında anlamlı bir farkın olduğu görülmektedir. Örneğin aylık geliri 500 YTL'ye kadar olan memurlar 1.000 YTL'ye kadar olandan 0,65 kat daha fazla kredi kartı borcunun asgari tutarını öderken, 1.500 YTL'ye kadar olandan 0,67 kat, 2.000 YTL'ye kadar olandan 0,86 kat ve 2.000 YTL'den çok olandan 0,70 kat daha fazla asgari tutarı ödemektedir. Diğer taraftan aylık geliri 2.000 YTL'ye kadar olan memurlar aylık geliri 1.000 YTL'ye kadar olandan 0,21 kat, 1.500 YTL'ye kadar olandan 0,19 kat daha az kredi kartı borcunu kredilendirme yoluna gitmektedir.

Kredi kartı sayısı çok olan memurlar kredi kartı borcunun tamamını ödemektedir. Tablo 9'da görüldüğü gibi bir kredi kartı olanların %80,8' kredi kartı borcunun tamamını %4,9'u asgari tutarı öderken, iki kredi kartı olanlarda bu oranlar sırası ile %56,1, %6,5, üç ve daha fazla kredi kartı olanlarda ise %66,7, %11 dir. Tablo 11'teki Tukey testi sonuçlarına göre üç kredi kartı bulunan ile bir ve iki kredi kartı bulunanların kredi kartı borcunu ödeme oranları arasında anlamlı bir farkın olduğu görülmektedir. Üç kredi kartı olan bir kredi kartı olandan 0,21 kat, iki kredi kartı olandan ise 0,16 kat daha fazla asgari tutarı ödemektedir. Diğer bir deyişle bir kredi kartı olan memurlar iki, üç ve daha çok kredi kartı olan memurlarınkinden daha fazla oranda kredi kartı borcunun tamamını ödemektedir.

Memurların eğitim düzeyi arttıkça kredi kartı borcunu ödeme oranı yükselmektedir. Tablo 9'da görüldüğü gibi ilkököl mezunu memurların%44,4'ü kredi kartı borcunun tamamını öderken ortaokul mezunlarının %53'3ü, lise mezunlarının %68,7'si, üniversite mezunlarının%78,7'si ve yüksek lisans-doktora yapanların %84,9'u kredi kartı borcunun tamamını ödemektedir. Diğer taraftan ilkököl mezunlarını %11,1'i, ortaokul mezunlarının%13,3'ü, lise mezunlarının %6,3'ü, üniversite mezunlarının %6,8'i kredi kartı borcunun asgari tutarını ödemektedirler. Tablo 11'te Tukey sonuçlarına göre ilkököl- ortaokul mezunları ile üniversite-yüksek lisans mezunları arasında kredi kartı borcunu ödeme konusunda anlamlı bir farkın olduğu görülmektedir. Üniversite mezunları ilkököl mezunlarından 0,47 oranında, ortaokul mezunlarından 0,29 oranında daha fazla kredi kartı borcunun tamamını öderken, yüksek lisans-doktora yapanlar ilkököl mezunlarından 0,56 oranında, ortaokul mezunlarından 0,38 oranında daha fazla ödemektedirler.

Ailede bakmakla yükümlü olunan birey sayısı fazla olan memurlar kredi kartı borcunun tamamını ödememektedir. Tablo 9'da görüldüğü gibi birey sayısı üç olan memurların%77,3'ü kredi kartı borcunun tamamını öderken bu oran altı kişilik ailelerde %68,9, dokuz kişilik ailelerde %68,4, on ve daha fazla kişilik ailelerde %63,6'dır. Diğer taraftan üç kişilik ailelerin %5,7'si asgari tutarı öderken bu oran altı kişilik ailelerde %11, dokuz kişilik ailelerde % 14,9, on ve daha fazla kişilik ailelerde %27,3 tür.

Memurları yaşları arttıkça kredi kartı borcunun tamamını ödemek yerine asgari tutarını ödeme temayülü artmaktadır. Tablo 9'da görüldüğü gibi 20–25 yaş grubunda yer alan memurların%15,8'si asgari tutarı öderken bu oran 26–35 yaş grubunda %15,5, 36–44 yaş grubunda %15,2 ve 45 ve daha büyük yaş grubunda %11,1 dir. Özellikle 45 ve daha büyük yaş grubunda yer alan memurlar ile 36–44 yaş grubunda yer alanlardan 0,17 kat daha fazla asgari tutarı ödemektedirler.

Tablo 9: Kredi Kartı Borcu Ödemesinin Çeşitli Faktörlere Dağılımı

Faktör		Tamamını %	Ödeyebildiği Kadarını %	Asgari tutarı %	Ortalama	N	S.spm
Yaş	20–25(1)	72,5	11,8	15,7	1,43	51	0,76
	26–35(2)	75,6	17,3	5,5	1,33	271	0,65
	36–45(3)	76,7	17,8	6,7	1,29	326	0,57
	45+(4)	71,2	14,4	11,4	1,47	208	0,82
Cinsiyet	Erkek	73,9	16,4	9,7	1,37	586	0,69
	Kadın	76,4	16,7	6,7	1,32	270	0,65
Medeni durum	Evli	75,2	17	7,8	1,34	678	0,66
	Bekar	79,7	14,6	12,3	1,40	178	0,73
Çocuk	Var	75,6	16,4	8	1,34	614	0,67
	Yok	72,7	16,5	10,7	1,39	242	0,71
Hesap özeti takibi	Her zaman	87,8	9,1	3,2	1,17	320	0,50
	Genellikle	78,7	14,4	7	1,30	216	0,64
	Bazen	59,3	26,6	14	1,56	199	0,77
	Hiç	58,7	23,1	18,2	1,61	121	0,82
Birey sayısı	0–3	77,3	15,4	9,1	1,32	598	0,66
	4–6	68,9	19,7	11,4	1,44	228	0,72
	7–9	68,4	15,8	15,8	1,26	19	0,56
	10+	63,6	9,1	27,3	1,64	11	0,92
Eğitim Durumu	İlkokul	44,4	44,4	11,1	1,78	9	0,97
	Ortaokul	53,3	33,3	13,3	1,60	30	0,72

	Lise	68,7	23,4	7,9	1,41	252	0,68
	Yüksekokul	77,6	12,4	10	,134	210	0,71
	Üniversite	78,7	12,8	8,5	1,31	282	0,65
	YLS DR	84,9	8,2	6,8	1,22	73	0,56
Aylık gelir	0–500	33,3	33,3	29,2	2,04	24	0,91
	501–1000	72,2	18,3	11,8	1,39	327	0,71
	1001–1500	72,6	18,8	9,1	1,37	234	0,68
	1501–2000	88	7,1	5,1	1,18	184	0,54
	2001+	73,6	18,4	9,1	1,34	87	0,63
Kredi kartı sayısı	1	80,8	12,7	4,9	1,27	307	0,63
	2	76,1	16,7	8,1	1,32	276	0,63
	3+	66,7	20,5	11,7	1,48	273	0,76

Tablo 10: Kredi Kartı Borcunun Ödenmesi ile Çeşitli Faktörler Arasındaki İlişki

Faktör	df	Ki Kare Testi Sonuçları		Anova Testi Sonuçları		
		Pearson's P (Ki Kare)*	Pearson's R	T	F	Gruplar arası anlamlılık(sign)*
Cinsiyet	3	0,237	-0,035	1,038		0,300 ANLAMSIZ
Medeni durum	3	0,153	0,038	- 1,116		0,265 ANLAMSIZ
Çocuk sahipliği	3	0,501	0,036	- 1,045		0,297 ANLAMSIZ
Hesap özeti takibi	9	0,000	0,263		22,394	0,000 ANLAMLI
Aylık Gelir Miktarı	12	0,000	-0,129		9,896	0,000 ANLAMLI
Kredi kartı sayısı	6	0,005	0,124		7,326	0,001 ANLAMLI
Eğitim durumu	15	0,000	-0,115		2,685	0,020 ANLAMLI
Birey sayısı	9	0,038	0,076		2,640	0,048 ANLAMLI
Yaş	9	0,005	0,044		3,198	0,023 ANLAMLI

* $\alpha=0,05$

Tablo 11: Kredi Kartı Borcunun Ödenmesi ile Çeşitli Özellikler İlişkisi Tukey Testi Sonuçları

Yaş grupları	Mean difference	Sign.	Aylık gelir	Mean difference	Sign.
45+, 36-44	0,17	0,019	0–500, 501–1000	0,65	0,000
Eğitim düzeyi			0–500, 1001–1500	0,67	0,000
İlkokul, üniversite	0,47	0,031	0–500, 1501–2000	0,86	0,000
İlkokul, Lisansüstü	0,56	0,017	0–500, 2001+	0,70	0,000
Ortaokul, üniversite	0,29	0,021	1501–2000, 501–1000	-0,21	0,005
Ortaokul, Lisansüstü	0,38	0,009	1501–2000, 1001–1500	-0,19	0,027
Kredi kartı sayısı			Ekstre takibi		
3 kart, 1 kart	0,21		Bazen(3), Her zaman(1)	0,40	0,000
3 kart, 2 kart	0,16		Hiç(4), Her zaman Bazen, Genellikle(2) Hiç, Genellikle	0,45 0,27 0,32	0,000 0,000 0,000

2.3. Memurların Kredi Kartı Hesap Özeti Takibi ve Çeşitli Faktörler ile İlişkisi

Tablo 12’de görüldüğü gibi memurların %37,4’ü kredi kartı hesap özeti her zaman takip ederken %25,2’si genellikle, %23,2’si bazen takip etmekte, %14,1’i hiç takip etmemektedir. Memurların kredi kartı hesap özeti takip alışkanlığı ile cinsiyet, medeni durum ve ailedeki birey sayısı arasında bir ilişki bulunmazken,

yaş, eğitim düzeyi, aylık geliri, kredi kartı sayısı ve çocuk sahipliği arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu tablo 14’deki test sonuçlarından görülmektedir. Hesap özeti takibi ile aralarında ilişki bulunan faktörler sıralamasında ilk sırayı sahip olunan kredi kartı sayısı alırken, ikinci sırayı aylık gelir, üçüncü sırayı eğitim düzeyi, dördüncü sırayı yaş beşinci ve son sırayı çocuk sahipliği almaktadır

Tablo 12: Memurların Kredi Kartı Hesap Özeti Takibi

Ekstre Takip sıklığı	f	%	Ortalama	Medyan	mod	s. sapma
Her zaman (1)	320	37,4				
Genellikle (2)	216	25,2				
Bazen (3)	199	23,2	2,14	2	1	1,07
Hiç (4)	121	14,1				
Toplam	856	100				

Memurlarda sahip olunan kredi kartı sayısı arttıkça hesap özeti takip etme alışkanlığı azalmaktadır. ($P_{\text{karkartı}} = 0,020 < 0,05$, $R = 0,118$, $F = 7,320$) Tablo 13’te görüldüğü gibi bir kredi kartı olan memurların %41’i kredi kartı hesap özeti her zaman takip ederken bu oran 2 kredi kartı olanlarda %40,6, üç ve daha fazla kredi kartı olanlarda %34,7 dir. Diğer taraftan bir kredi kartı olan memurların %11,4’ü hiç hesap özeti takip etmezken, iki kredi kartı olanların %13’ü üç ve daha fazla kredi kartı olanların %18,3’ü hiç hesap özeti takip etmemektedir. Üç kredi kartı olan memurlar 1 kredi kartı olandan 0,31kat, iki kredi kartı olandan 0,28 kat daha fazla hesap özeti takip etmektedir(Tablo 15).

Memurların aylık gelir arttıkça hesap özeti takip etme alışkanlığı azalmaktadır. ($P_{\text{gelir}} = 0,000 < 0,05$, $R = 0,051$, $F = 6,941$). Tablo 13’te görüldüğü gibi aylık geliri 500 YTL’ye kadar olan memurların %4,8’i hiç hesap özeti takip etmezken bu oran aylık geliri 1.000YTL’ye kadar olanlarda %12,8, 1.500 YTL’ye kadar olanlarda %14,1, 2.000 YTL’ye kadar olanlarda %10,3 ve 2.000 YTL’den çok olanlarda %25,3 tür. Diğer taraftan aylık geliri 500 YTL’ye kadar olanların %42,5’i her zaman kredi

kartı hesap özeti takip ederken bu oran aylık geliri 1.000 YTL’ye kadar olanlarda %40,4, 1.500 YTL’ye kadar olanlarda %35,9, 2.000 YTL’ye kadar olanlarda %42,9, 2.000 YTL’den çok olanlarda ise %25,3 tür. Aylık geliri 500 YTL’ye kadar olanlar 1.000 YTL’ye kadar olanlardan 0,73 kat, 1.500 YTL’ye kadar olanlardan 0,68 kat, 2.000 YTL’ye kadar olanlardan 0,76 kat daha fazla kredi kartı hesap özeti takip etmektedirler(Tablo 15).

Memurların eğitim düzeyi arttıkça kredi kartı hesap özeti takip etme alışkanlığı azalmaktadır. ($P_{\text{eğitim}} = 0,001 < 0,05$, $R = 0,088$, $F = 4,502$). İlkokul mezunlarının %44,4’ü kredi kartı hesap özeti her zaman takip ederken ortaokul mezunlarının %39’u, lise mezunlarının %34,4’ü, üniversite mezunlarının %32,6’sı ve yüksek lisans-doktora yapanların %27,4’ü her zaman takip etmektedirler. Tukey testi sonuçlarına göre yüksek lisans-doktora yapanlar yüksek okul ve lise mezunlarına göre anlamlı olacak düzeyde daha az kredi kartı hesap özeti takip etmektedirler. Yüksek lisan-doktora yapanlardan, lise mezunları 0,55 kat, yüksekokul mezunlarından 0,46 kat daha fazla kredi kartı hesap özeti takip etmektedirler(Tablo 18)..

Memurlarda yaş arttıkça kredi kartı hesap özeti takip etme alışkanlığı da artmaktadır ($P_{yaş}=0,034<0,05$, $R= -0,71$, $F= 2,924$). 20-25 yaş grubunda yer alan memurların %17,6'sı hiç kredi kartı hesap özeti takip etmezken, 26-35 yaş grubunda yer alanların %16,2'si, 36-45 yaş grubunda yer alanların %12,9'u ve 45 yaşından büyük olanların %12,5'i hiç kredi kartı hesap özeti takip etmemektedir. Diğer taraftan 26-35 yaş grubunda yer alan memurların %28,8'i her zaman kredi kartı hesap özeti takip ederken 36-45 yaş grubunun %39'u, 45 yaşından büyük olanların %43,8'i her zaman kredi kartı hesap özeti takip etmektedir. Tukey testi sonucuna göre de 45 yaşından büyük olanlar

ile 26-35 yaş grubunda yer alanların kredi kartı hesap özeti takip etme arasında anlamlı bir farkın olduğu görülmektedir. Kırk beş yaşından büyük olan memurlar 26-35 yaş grubundan 0,26 kat daha fazla kredi kartı hesap özeti takip etme alışkanlığına sahiptir (Tablo 15).

Çocuğu olan memurlar çocuğu olmayanlardan daha fazla kredi kartı hesap özeti takip etme alışkanlığına sahiptir ($P_{çocuk}=0,023<0,05$, $R= 0,082$, $F= -2,395$). Çocuğu olan memurların %38,4'ü her zaman kredi kartı hesap özeti takip ederken %11,9'u hiç takip etmemektedir. Çocuğu olmayan memurların ise %34,7'si her zaman takip ederken %19,8'i hiç takip etmemektedir.

Tablo 13: Kredi Kartı Hesap Özeti Takibinin Çeşitli Faktörlere Dağılımı

Faktör		Her zaman %	Genellikle %	Bazen %	Hiç %	Ortalama	N	S.spm
Yaş	25-25(1)	47,1	15,7	19,6	17,6	2,08	51	1,18
	26-35(2)	28,8	28,8	26,2	16,2	2,30	271	1,06
	36-45(3)	39	26,7	21,5	12,9	2,08	326	1,06
	45+(4)	43,8	20,7	23,1	12,5	2,04	208	1,08
Cinsiyet	Erkek	37,1	24,6	23,2	14,5	2,15	586	1,08
	Kadın	36,7	26,7	23,3	13,3	2,13	270	1,06
Medeni durum	Evli	38,3	26,1	22,4	13,1	2,10	678	1,06
	Bekar	33,7	21,9	26,9	18	2,29	178	1,12
Çocuk	Var	38,4	26,4	23,3	11,9	2,09	614	1,04
	Yok	34,7	22,3	23,1	19,8	2,28	242	1,14
Eğitim Durumu	İlkokul	44,4	-	33,3	22,2	2,33	9	1,32
	Ortaokul	30	10	36,7	23,3	2,53	30	1,17
	Lise	44,4	23,4	22,6	9,5	1,97	252	1,03
	Yüksekokul	39,5	29,5	16,7	14,4	2,06	210	1,07
	Üniversite	32,6	28,4	24,5	14,5	2,21	282	1,05
Aylık gelir	YLS DR	27,4	11,4	32,9	23,3	2,52	73	1,13
	0-500	42,5	36	17,6	4,8	2,79	24	0,93
	501-1000	40,4	26	20,8	12,8	2,06	327	1,06
	1001-1500	35,9	30,8	19,2	14,1	2,12	234	1,05
	1501-2000	42,9	21,7	25	10,3	2,03	184	1,05
Kredi kartı sayısı	2001+	25,3	17,2	32,2	25,3	2,57	87	1,13
	1	41	26,1	21,5	11,4	2,03	307	1,04
	2	40,6	25,7	20,7	13	2,06	276	1,07
	3+	25,6	23,8	27,8	18,3	2,34	273	1,09
Birey sayısı	0-3	36,1	24,9	24,1	14,9	2,18	598	1,08
	4-6	40,4	26,8	20,2	12,7	2,05	228	1,06
	7-9	36,8	25,8	31,6	15,2	2,26	19	1,15
	10+	45,5	27,3	27,3	-	1,82	11	0,87

Tablo 14: Kredi Kartı Hesap Özeti Takip Sıklığı ile Çeşitli Faktörler Arasındaki İlişki

Faktör	df	Ki Kare Testi Sonuçları		Anova Testi Sonuçları		
		Pearson's P (Ki Kare)*	Pearson's R	t	F	Gruplar arası anlamlılık(sign)*
Cinsiyet	3	0,906	-0,05	0,148		0,882 ANLAMSIZ
Medeni durum	3	0,164	0,069	— 0,030		0,043 ANLAMSIZ
Birey sayısı	9	0,759	-0,048		1,156	0,326 ANLAMSIZ
Kredi kartı sayısı	6	0,020	0,118		7,320	0,001 ANLAMLI
Aylık Gelir Miktarı	12	0,000	0,051		6,941	0,000 ANLAMLI
Eğitim durumu	15	0,001	0,088		4,502	0,000 ANLAMLI
Yaş	9	0,034	-0,71		2,924	0,033 ANLAMLI
Çocuk sahipliği	3	0,023	0,082	— 2,395		0,017 ANLAMLI

* $\alpha=0,05$

Tablo 15: Kredi Kartı Hesap Özeti Sıklığı ile Çeşitli Faktörler İlişkisi Tukey Testi Sonuçları

Yaş grupları	Mean difference	Sign.	Aylık gelir	Mean difference	Sign.
45+, 26–35	-0,26	0,047	0–500, 501–1000	0,73	0,010
Eğitim düzeyi			0–500, 1001–1500	0,68	0,024
Lisansüstü, Yüksekokul	0,46	0,017	0–500, 1501–2000	0,76	0,008
Lisansüstü, Lise	0,55	0,001	2001+, 501–1000	0,51	0,001
Kredi kartı sayısı			2001+, 1001–1500	0,46	0,005
3 kart, 1 kart	0,31	0,001	2001+, 1501–2000	0,55	0,001
3 kart, 2 kart	0,28	0,005			

2.4. Kredi Kartlarının Harcama Gruplarına Göre Kullanımı ve Çeşitli Faktörler ile İlişkisi

Memurların kredi kartını en çok kullandığı harcama grubu giyim harcamaları iken, gıda grubu ikinci sırada, lokanta - otel grubu üçüncü sırada, haberleşme dördüncü sırada, mobilya-dekorasyon grubu beşinci sırada, ulaşım altıncı sırada, eğitim yedinci sırada, eğlence yerleri sekizinci sırada, sağlık kuruluşları dokuzuncu sırada, elektrik ve su faturası ödemeleri onuncu ve son sırada yer almaktadır. Tablo 16'da görüldüğü gibi memurların %50'si kredi kartını giyim harcamalarında çok-en çok kullanırken bu oran gıda harcamalarında %43,4, lokanta ve otel harcamalarında %34, haberleşme harcamalarında %25,1, mobilya-ev dekorasyonu

harcamalarında %24,1, ulaşım harcamalarında %19,9, eğlence harcamalarında %19,5, eğitim harcamalarında %17,9, sağlık harcamalarında %12,1 ve elektrik-su faturası ödemelerinde %9,8 dir.

Kredi kartının giyim harcamalarında kullanımı ile memurların cinsiyeti arasında anlamlı bir ilişki yoktur ($P_{\text{cinsiyet}} = 0,402 > 0,05$). Buna karşılık kredi kartının giyim harcamalarında kullanımı ile sırasıyla eğitim düzeyi, aylık gelir, çocuk sahipliği, yaş, medeni durum, ailedeki birey sayısı, hesap özeti takip sıklığı ve sahip olunan kredi kartı sayısı arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu tablo 17'deki Ki kare testi sonuçlarından görülmektedir ($P_{\chi^2} < 0,05$). Eğitim ve aylık gelir düzeyi yüksek olanlar ile kredi kartı sayısı fazla olanlar kredi kartını giyim harcamalarında daha fazla

kullanılmaktadırlar ($R_{\text{eğitim}}=0,195$, $R_{\text{aylıkgelir}}=0,129$, $R_{\text{kartısayısı}}=0,075$). Diğer taraftan bekârlar evlilerden ($R_{\text{medeni durum}}=0,099$), çocuğu olmayanlar olanlardan ($R_{\text{çocuksahipliği}}=0,120$), gençler yaşlılardan ($R_{\text{yaş}}=-0,099$), ailedeki birey sayısı az olanlar çok olanlardan ($R_{\text{birey sayısı}}=-0,084$) ve kredi kartı hesap özeti takip etmeyenler edenlerden ($R_{\text{ekstretakibi}}=0,083$) giyim harcamalarında kredi kartını daha fazla kullanılmaktadırlar.

Kredi kartının gıda harcamalarında kullanımı ile cinsiyet, medeni durum, yaş, çocuk sahipliği ve sahip olunan kredi kartı sayısı arasında bir ilişki yoktur ($P_{\chi}>0,05$). Buna karşılık kredi kartının gıda harcamalarında kullanımı ile, sırası ile, hesap özeti takibi, eğitim düzeyi, ailedeki birey sayısı ve aylık gelir düzeyi arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($P_{\chi}<0,05$). Eğitim ve aylık gelir düzeyi yüksek olanlar düşük olanlardan daha fazla kredi kartını gıda harcamalarında kullanırken ($R_{\text{eğitim}}=0,090$, $R_{\text{aylıkgelir}}=0,037$), ailedeki birey sayısı fazla olanlar daha az kullanılmaktadırlar ($R_{\text{bireysayısı}}=-0,040$). Hesap özeti takip alışkanlığı az olanlar kredi kartını gıda harcamalarında daha fazla kullanılmaktadırlar ($R_{\text{ekstretakibi}}=0,127$).

Lokanta ve otel harcamalarında kredi kartı kullanımı ile cinsiyet ve kredi kartı sayısı arasında anlamlı bir ilişki yoktur ($P_{\chi}>0,05$). Sırası ile yaş, hesap özeti takibi, eğitim düzeyi, ailedeki birey sayısı, çocuk sahipliği, medeni durum ve aylık gelir düzeyi ile kredi kartının otel-lokanta harcamalarında kullanımı arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($P_{\chi}<0,05$). Yaş ve ailedeki birey sayısı arttıkça lokanta-otel harcamalarında kredi kartı kullanımı azalmaktadır ($R_{\text{yaş}}=-0,205$, $R_{\text{bireysayısı}}=-0,140$). Hesap özeti takip etme alışkanlığı az olanlar çok olanlardan ($R_{\text{ekstretakibi}}=0,140$), çocuğu olmayanlar olanlardan ($R_{\text{çocuksahipliği}}=0,122$), bekârlar evlilerden ($R_{\text{medenidurum}}=0,100$) otel-lokanta harcamalarında kredi kartını daha fazla kullanılmaktadırlar. Eğitim ve aylık gelir düzeyi arttıkça otel-lokanta harcamalarında kredi kartı kullanımı artmaktadır ($R_{\text{eğitim}}=0,140$, $R_{\text{aylıkgelir}}=0,048$).

Haberleşme harcamalarında kredi kartı kullanımı ile cinsiyet, medeni durum, yaş, çocuk sahipliği, ailedeki birey sayısı ve aylık gelir düzeyi arasında anlamlı bir ilişki bulunmazken ($P_{\chi}>0,05$), eğitim düzeyi, sahip olunan kredi kartı sayısı ve hesap özeti takip alışkanlığı arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu ($P_{\chi}<0,05$) tablo 17'deki test sonuçlarından görülmektedir. Eğitim düzeyi ve kredi kartı sayısı arttıkça haberleşme harcamalarında kredi kartı kullanımı artmaktadır ($R_{\text{eğitim}}=0,077$, $R_{\text{kredikartısayısı}}=0,060$). Kredi kartı hesap özeti takip etme alışkanlığı az olanlar haberleşme harcamalarında kredi kartını daha fazla kullanılmaktadırlar ($R_{\text{ekstretakibi}}=0,069$).

Kredi kartının mobilya-ev dekorasyonu alışverişinde kullanımı ile cinsiyet, medeni durum ve ailedeki birey sayısı arasında anlamlı bir ilişki yoktur ($P_{\chi}>0,05$). Buna karşılık sırası ile eğitim düzeyi, yaş, çocuk sahipliği, kredi kartı sayısı, aylık gelir miktarı, hesap özeti takip etme alışkanlığı ile kredi kartı kullanımı arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($P_{\chi}<0,05$). Eğitim düzeyi, aylık gelir miktarı, kredi kartı sayısı yükseldikçe mobilya-ev dekorasyonu harcamalarında kredi kartı kullanımı artarken ($R_{\text{eğitim}}=0,125$, $R_{\text{aylıkgelir}}=0,063$, $R_{\text{kredikartısayısı}}=0,069$), yaş arttıkça düşmektedir ($R_{\text{yaş}}=-0,110$). Çocuğu olmayanlar olanlardan, mobilya dekorasyon harcamalarında daha fazla kredi kartı kullanırken kredi kartı hesap özeti takip etmeyenler edenlerden daha fazla kullanılmaktadırlar ($R_{\text{çocuksahipliği}}=0,108$, $R_{\text{ekstretakibi}}=0,041$).

Kredi kartının ulaşım harcamalarında kullanımı ile cinsiyet, medeni durum, çocuk sahipliği, sahip olunan kredi kartı sayısı arasında anlamlı bir ilişki yoktur ($P_{\chi}>0,05$). Buna karşılık sırası ile eğitim düzeyi, ailedeki birey sayısı, aylık gelir miktarı, kredi kartı takip etme alışkanlığı ve yaş ile ulaşım harcamalarında kredi kartı kullanımı arasında anlamlı bir ilişki vardır ($P_{\chi}<0,05$). Eğitim düzeyi, ailedeki birey sayısı, aylık gelir miktarı ve yaş arttıkça ulaşım harcamalarında kredi kartı kullanımı artmaktadır ($R_{\text{eğitim}}=0,116$, $R_{\text{bireysayısı}}=0,068$, $R_{\text{aylıkgelir}}=0,063$, $R_{\text{yaş}}=0,007$). Kredi kartı hesap özeti takip

etme alışkanlığı az olanlar ulaşım harcamalarında kredi kartını daha fazla kullanmaktadırlar ($R_{\text{ekstretakibi}}=0,039$).

Kredi kartının eğlence harcamalarında kullanılması ile cinsiyet ve kredi kartı sayısı arasında anlamlı bir ilişki yoktur ($P_{\chi}>0,05$). Buna karşılık sırası ile eğitim düzeyi, hesap özeti takip alışkanlığı, yaş, çocuk sahipliği, medeni durum, aylık gelir miktarı ve ailedeki birey sayısı ile eğlence harcamalarında kredi kartı kullanımı arasında anlamlı bir ilişki vardır ($P_{\chi}<0,05$). Eğitim düzeyi ve aylık gelir miktarı arttıkça; eğlence harcamalarında kredi kartı kullanımı artarken ($R_{\text{eğitim}}=0,174$, $R_{\text{aylıkgelir}}=0,077$), yaş ve ailedeki birey sayısı arttıkça azalmaktadır ($R_{\text{yaş}} = -0,143$, $R_{\text{bireysayısı}} = -0,042$). Çocuğu olmayanlar olanlardan, bekârlar evlilerden, hesap özeti takip etme alışkanlığı fazla olanlar az olanlardan eğlence harcamalarında daha fazla kredi kartı kullanmaktadırlar ($R_{\text{çocukshipliği}} = 0,105$, $R_{\text{medenidurum}} = 0,097$, $R_{\text{ekstretakibi}} = 0,157$).

Kredi kartının eğitim harcamalarında kullanımı ile cinsiyet, medeni durum, aylık gelir, hesap özeti takip alışkanlığı ve kredi kartı sayısı arasında anlamlı bir ilişki yoktur ($P_{\chi}>0,05$). Buna karşılık sırası ile eğitim düzeyi, ailedeki birey sayısı, yaş ve çocuk sahipliği ile kredi kartının eğitim harcamalarında kullanımı arasında anlamlı bir ilişki vardır ($P_{\chi}<0,05$). Eğitim ve ailedeki birey sayısı arttıkça eğitim har-

camalarında kredi kartı kullanımı artarken ($R_{\text{eğitim}}=0,070$, $R_{\text{bireysayısı}}=0,025$), yaş arttıkça düşmektedir ($R_{\text{yaş}}=-0,016$). Çocuğu olmayanlar olanlardan daha fazla kredi kartını eğitim harcamalarında kullanmaktadırlar ($R_{\text{çocukshipliği}}=0,004$).

Sağlık harcamalarında kredi kartı kullanımı ile cinsiyet, medeni durum, yaş, çocuk sahipliği, aylık gelir, sahip olunan kredi kartı sayısı arasında anlamlı bir ilişki yokken ($P_{\chi}>0,05$), sırası ile hesap özeti takip alışkanlığı, eğitim düzeyi ve ailedeki birey sayısı arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır ($P_{\chi}<0,05$). Ailedeki birey sayısı arttıkça sağlık harcamalarında kredi kartı kullanımı azalırken ($R_{\text{bireysayısı}}=-0,040$), eğitim düzeyi arttıkça artmaktadır ($R_{\text{eğitim}}=0,069$). Diğer taraftan hesap özeti takip etme alışkanlığı azaldıkça sağlık harcamalarında kredi kartı kullanımı artmaktadır ($R_{\text{ekstre}}=0,075$).

Konut elektrik-su faturalarının ödenmesinde kredi kartı kullanımı ile ailedeki birey sayısı, eğitim düzeyi ve aylık gelir arasında anlamlı bir ilişki varken ($P_{\chi}<0,05$), cinsiyet, medeni durum, yaş, çocuk sahipliği, sahip olunan kredi kartı sayısı, hesap özeti takip alışkanlığı arasında anlamlı bir ilişki yoktur ($P_{\chi}>0,05$). Ailedeki birey sayısı, eğitim düzeyi ve aylık gelir arttıkça konut elektrik-su faturalarının ödenmesinde kredi kartı kullanımını artmaktadır ($R_{\text{bireysayısı}}=0,053$, $R_{\text{eğitim}}=0,037$, $R_{\text{aylıkgelir}}=0,003$).

Tablo 16: Harcama Gruplarında Kredi Kartı Kullanımı

Harcama Grubu	En az kullandım % (1)	Az kullandım % (2)	Normal kullandım % (3)	Çok kullandım % (4)	En çok kullandım % (5)	Ortalama	Medyan	Mod	Standart sapma
Giyim	3,2	7	39,8	41,6	8,4	3,45	3,50	4	0,86
Gıda	4,3	2,2	50	36,3	7,1	3,40	3	3	0,83
Lokanta ve oteller	5	4,4	56,5	28,6	5,4	3,25	3	3	0,83
Haberleşme	4,2	3,7	67	20	5,1	3,17	3	3	0,75
Mobilya ev dekorasyonu	4,9	5,3	65,7	20	4,1	3,15	3	3	0,78
Ulaşım	3,9	4,9	71,4	15,8	4	3,11	3	3	0,71
Eğlence	6,8	4,8	68,9	17	2,5	3,09	3	3	0,81
Eğitim	3,4	4,2	74,5	16,1	1,8	3,09	3	3	0,63
Sağlık	4	3,2	80,7	10	2,1	3,03	3	3	0,61
Konut elk. Su	4,2	5,7	80,3	7,5	2,3	2,98	3	3	0,63

Tablo 17: Harcama Gruplarında Kredi Kartı Kullanımı ile Çeşitli Faktörler Arasındaki İlişki

Harcama Grubu	Cinsiyet	Medeni durum	yaş	Cocuk sahipliği	Birey sayısı	Eğitim	Aylık gelir	Kredi Kartı sayısı	Ekstre takibi
Giyim P _χ *	0,402	0,027	0,012	0,009	0,000	0,000	0,000	0,005	0,002
R	0,044	0,099	-0,099	0,120	-0,084	0,195	0,129	0,075	0,083
Gıda P _χ *	0,321	0,163	0,120	0,148	0,008	0,000	0,000	0,498	0,000
R	0,048	-0,02	-0,056	0,025	-0,040	0,090	0,037	0,054	0,127
Lokanta P _χ *	0,461	0,003	0,000	0,000	0,005	0,000	0,002	0,280	0,000
Oteller R	0,030	0,100	-0,205	0,122	-0,140	0,140	0,048	0,013	0,143
Hbrleşm P _χ *	0,300	0,124	0,261	0,709	0,146	0,000	0,874	0,002	0,021
R	-0,039	0,068	-0,023	0,038	0,072	0,077	-0,031	0,060	0,069
Mobilya P _χ *	0,949	0,926	0,008	0,023	0,142	0,000	0,003	0,044	0,006
dkors R	0,027	0,021	-0,110	0,108	-0,069	0,125	0,063	0,069	0,041
Ulaşım P _χ *	0,067	0,580	0,013	0,280	0,009	0,000	0,000	0,067	0,035
R	-0,015	-0,012	0,007	0,021	0,068	0,116	0,063	0,053	0,039
Eğlence P _χ *	0,498	0,001	0,000	0,003	0,001	0,000	0,000	0,088	0,001
R	-0,024	0,097	-0,143	0,105	-0,042	0,174	0,077	0,074	0,157
Eğitim P _χ *	0,187	0,211	0,025	0,025	0,000	0,003	0,413	0,953	0,249
R	0,018	-0,006	-0,016	0,004	0,025	0,070	-0,045	-0,016	0,080
Sağlık P _χ *	0,523	0,240	0,105	0,622	0,038	0,000	0,095	0,174	0,005
R	0,055	0,007	0,018	-0,003	-0,040	0,069	0,053	0,007	0,075
Elk. Su P _χ *	0,473	0,215	0,817	0,808	0,000	0,000	0,002	0,140	0,694
R	-0,027	-0,039	0,010	0,020	0,053	0,037	0,003	0,014	0,011

* P_χ: Pearon Chi-Square Asymp. Sig. •R : Pearson's R value α=0,05

Not: Koyu yazılanlar arasındaki ilişki anlamlıdır

Sonuç

Türkiye'de kredi kartı kullanımı oldukça yaygınlaşmıştır. Haziran 2007 tarihi itibari ile yaklaşık 35 milyon kredi kartı kullanılmaktadır. Yaklaşık 2,3 milyon memurun %90,2'sinin en az bir kredi kartı, %60,1'inin en aza iki kredi kartı ve %28,7'sinin en az üç kredi kartı bulunmaktadır.

Memurların kredi kartı kullanım alışkanlıkları ve kredi kartları hakkındaki düşünceleri ile demografik özellikleri arasındaki ilişki tablo 18'de özetlenmiştir.

Cinsiyet, medeni durum, çocuk sahipliği, ailedeki birey sayısı ile kredi kartı ile harcama arasında herhangi bir ilişki yokken, aylık gelir miktarı, sahip olunan kredi kartı sayısı, eğitim düzeyi ve yaş ile kredi kartı ile harcama arasında anlamlı bir ilişki vardır. Sahip olunan kredi kartı sayısı, aylık gelir miktarı, eğitim düzeyi ve yaş arttıkça kredi kartı ile yapılan harcama miktarı da artmaktadır.

Memurların kredi kartı borcunu ödeme alışkanlığı ile cinsiyet, medeni durum ve

çocuk sahipliği arasında anlamlı bir ilişki yokken, hesap özeti takibi, aylık geliri, kredi kartı sayısı, yaşı, eğitim düzeyi ve ailedeki birey sayısı ile kredi kartı borcunu ödeme alışkanlığı arasında ise anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Hesap özeti takip sıklığı, aylık gelir ve eğitim düzeyi arttıkça kredi kartı borcunun tamamını ödeme artarken, yaş, ailedeki birey sayısı ve sahip olunan kredi kartı sayısı arttıkça borcun tamamını ödeme azalmaktadır.

Memurların kredi kartı hesap özeti takip alışkanlığı ile cinsiyet, medeni durum ve ailedeki birey sayısı arasında bir ilişki bulunmazken, yaş, eğitim düzeyi, aylık geliri, kredi kartı sayısı ve çocuk sahipliği ile kredi kartı hesap özeti takip alışkanlığı arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Aylık gelir, eğitim düzeyi ve sahip olunan kredi kartı sayısı arttıkça hesap özeti takip sıklığı azalırken, yaş arttıkça hesap özeti takip sıklığı artmaktadır. Ayrıca çocuğu olan memurların hesap özeti takip alışkanlığı daha fazladır.

Tablo 18: Memurların Kredi Kartı Kullanım Alışkanlıkları ve Çeşitli Faktörler İle İlişkisi

	Cinsiyet	Medeni Durum	Yaş	Çocuk Sahipliği	Birey Sayısı	Eğitim Düzeyi	Aylık Gelir	Kredi Kartı Sayısı
Kredi kartı ile yapılan harcama tutarı	Yok	Yok	Var +	Yok	Yok	Var +	Var +	Var +
Kredi kartı borcunu ödeme miktarı	Yok	Yok	Var -	Yok	Var -	Var +	Var +	Var -
Kredi kartı hesap özeti takibi	Yok	Yok	Var +	Var -	Yok	Var -	Var -	Var -
Harcama Grubu								
Giyim	Yok	Var +	Var -	Var +	Var -	Var +	Var +	Var +
Gıda	Yok	Yok	Yok	Yok	Var -	Var +	Var +	Yok
Lokanta Ve Oteller	Yok	Var +	Var -	Var +	Var -	Var +	Var +	Yok
Haberleşme	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok	Var +	Yok	Var +
Mobilya Ev Dekorasyonu	Yok	Yok	Var -	Var +	Yok	Var +	Var +	Var +
Ulaşım	Yok	Yok	Var +	Yok	Var +	Var +	Var +	Yok
Eğlence	Yok	Var +	Var -	Var +	Var -	Var +	Var +	Yok
Eğitim	Yok	Yok	Var -	Var +	Var +	Var +	Yok	Yok
Sağlık	Yok	Yok	Yok	Yok	Var -	Var +	Yok	Yok
Konut Elk. Su fat. Ödm.	Yok	Yok	Yok	Yok	Var +	Var +	Var +	Yok

Memurların kredi kartını en çok kullandığı harcama grubu giyim harcamaları iken, gıda grubu ikinci sırada, lokanta - otel grubu üçüncü sırada, haberleşme dördüncü sırada, mobilya-dekorasyon grubu beşinci sırada, ulaşım altıncı sırada, eğitim yedinci sırada, eğlence yerleri sekizinci sırada, sağlık kuruluşları dokuzuncu sırada, konut-elektrik ve su faturası ödemeleri onuncu ve son sırada yer almaktadır. Cinsiyet ile kredi kartlarının harcama gruplarına göre kullanımı arasında anlamlı bir ilişki yoktur. Bekarlar kredi kartlarını giyim, otel-lokanta ve eğlence harcamalarında daha fazla kullanırken diğer harcama grupları ile medeni durum arasında anlamlı bir ilişki yoktur. Gençler giyim, lokanta-otel, mobilya-ev dekorasyonu, eğlence ve eğitim harcamalarında kredi kartını yaşlılardan daha fazla kullanırken, yaşlılar ulaşım harcamalarında kredi kartını daha fazla kullanmaktadır. Diğer harcama grupları olan gıda, haberleşme, sağlık ve konut elektrik-su fatura ödemeleri ile yaş arasında anlamlı bir ilişki yoktur. Çocuğu olmayanlar giyim, lokanta-otel, mobilya-ev dekorasyonu, eğlence

ve eğitim harcamalarında, kredi kartını, çocuğu olanlardan daha fazla kullanmaktadırlar. Ailedeki birey sayısı çok olanlar giyim, gıda, lokanta-otel, eğlence ve sağlık harcamalarında kredi kartını daha az kullanırken, birey sayısı çok olanlar ulaşım ve eğitim harcamalarında kredi kartlarını daha fazla kullanmaktadırlar. Eğitim düzeyi yükseldikçe bütün harcama gruplarında kredi kartı kullanımı artmaktadır. Aylık gelir arttıkça haberleşme, eğitim ve sağlık harcamaları hariç diğer bütün harcama gruplarında kredi kartı kullanımı artarken bu üç harcama grubu ile gelir arasında anlamlı bir ilişki yoktur. Kredi kartı sayısı arttıkça giyim, haberleşme ve mobilya-ev dekorasyonu harcamalarında kredi kartı kullanımı artarken diğer harcama grupları ile kredi kartı sayısı arasında anlamlı bir ilişki yoktur.

Memurların büyük bir kısmı kredi kartlarının sosyal statü göstergesi olmadığını ancak kullanımının gerekli olduğunu, kredi kartlarının düzensiz harcamaya neden olduğunu, tüketim ve lüks tüketim harcamalarını da artırdığını düşünmektedir.

Kaynakça

ALPERGİN, Pelin,(1990), **Bireysel Bankacılık**, Türkiye Bankalar Birliği Yayın No: 160,Ankara

CALEM, Paul S., MESTER, Loretta J.,(1995), “Consumer Behavior and the Stickiness as Credit-Card Interest Rate”, **American Economic Review**, vol:85, Issue:5, December, p:1327,1336

DURKIN, T. A.,(2003), “Credit Cards: Use and Cosumer Attitudes:1970-2000”, **Federal Reserve Bulletin**, vol:86, p:623-634

FEINBERG, R. A.,(1986), “Credit CARDS as Spending Facilitating Stimuli: A Conditioning Interpretation”, **Journal of Cosumer Research**, vol:13, P:348-356

HUMPHREY, David B.,(2004), “Replacement of Cash by Cards in US Consumer Payments”, **Journal of Economics and Business**, vol:56, Issue: 3, May-June, p:211-225

<http://www.masterindex.com>

<http://www.bkm.com.tr/istatistik/raporlar1.html>, ulaşım tarihi: 22 Temmuz 2007

<http://www.dpd.gov.tr/ali/Istatistik/is1.xls>, ulaşım tarihi:22 Temmuz 2007

KENNICKELL, A., “ Multiple Imputation in Survey of Consumer Finance”, **Federal ReserveBoard SCF Bibliography**, available from:

www.federalreserve.gov/pubs/oss/oss2/papers/imp/ut98.pdf

NORVILITIES, J. M., ve Diğerleri,(2006), “Personality Factors, Money Attitudes, Financial Knowledge and Credit-Card Dept in College Student”, **Journal of Applied Social Psychology**, Vol :36, Issue: 6, June, p.1295-1413.

RLTZER, George,(2001), **Explorations in the Sosiology of Consumption:Fast Food, Credit Cards and Casinos**, Sage Publiction Incorporated,

YANG, Sha, MARKOCZY, Livia, QI, Min,(2006), “Unrealistic Optimisim in ConsumerCredit Card Adaptoin” **Journal Of Economics Psychology**” Article in Pres, Elsevire avialiable online May.

12. Dünya Muhasebe Tarihçileri Kongresi'ne gelemeyen Prof. Dr. R. Fleischman'dan mesaj var (15.06.2008)

12. Dünya Muhasebe Tarihçileri Kongresi'nin değerli katılımcıları, Dr. Güvemli'nin, sizlere hoş geldiniz deme ve aranızda olamamamın nedenlerini açıklama fırsatını bana sunmuş olmasından gurur duydum. Bu (2008 İstanbul Kongresi), ilk katıldığım Dünya Muhasebe Tarihçileri Kongresi olan 1988 Sydney Kongresi'nden beri kaçırduğım tek Kongre. John Carroll Üniversitesi'nden emekli olup geçen sene Mayıs ayında Florida'ya taşınmamdan bu yana ciddi olmayan ancak rahatsızlık verici çeşitli sağlık problemlerim oldu. Bu nedenle kongreye gelemiyorum.

Şunu belirtmek isterim ki Dr. Oktay Güvemli ve arkadaşları sadece Kongre'ye finansal destek sağlayarak muhteşem bir işi başarmadılar, aynı zamanda yorulmadan tüm dünyayı dolaşarak insanları İstanbul'un harikalarının kaçırılmaması gerektiği konusunda ikna ettiler. Kongre'nin ne kadar mükemmel olduğunu sadece hayal edebiliyorum.

Sadece Dünya Kongreleri'nde gördüğüm bütün harika arkadaşarımla bir arada olma fırsatını kaçıracığım. İyi vakit geçirin, kendinize iyi bakın.

En iyi dileklerle

Dick (Fleischman)